

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

ko nizko se ceni tisto žrtvovanje samega sebe (völligste Hingabe), ki ga udeležuje učitelj sleherni dan napram učencem v ljudski šoli in kakor ho to treba še v večji meri v nadaljevalni šoli! To dejansko žrtvovanje vseh svojih sil; čuvstev, kakor mišljenja in dobrohotnosti, niti ne doseže največja skrb in požrtvovalnost očeta do svoje obitelji, ako abstrahiramo od prehranjevanja in preskrbovanja s fizičnimi potrebščinami. In naposled se še zahteva, da naj učitelj sam izvede propagando med ljudstvom, pripravljajo staršev in mladine, on naj pripravlja tla bodoči kmetijski nadaljevalni šoli, učitelj, do katerega se je že desetletja z vsa rafiniranostjo netilo zanimanje in zasmrnavanje do popolne brezpomembnosti z ustnimi in pismenimi sporočili.

Učitelj bo moral itak v nadaljevalni šoli dati od sebe najplemenitejšo, kar ima, samega sebe; to bo vendar predpogoj uspešnega obrata kakor v ljudski šoli, samo še v večji meri in naposled morda za prazen nič ali proti beraški napitini. Koliko lažje je vendar za soobčana rigolati ali drva žagati, tu žrtvujem in dajem od sebe zgolj mišično moč, katere pravilna uporaba je telo krepi; oddaja notranjih potenc v prid drugih pa le izčrpa fizične moči in zdravje, ker žre pravo bistveno energijo človeško kar na debelo.

Poleg teh težkoč se bodo pa izcimile v notranji opremi in obratu šolstva čvire in nedostaki, kakor se baš sedaj javljajo v nadaljevalnem šolstvu na Nemškem. Nekaj slabe se pri nas vrši glede obrtnih nadaljevalnih šol, namreč prizadevanje cerkve tudi nadaljevalno šolstvo spraviti brezpogojno pod svojo oblast, nadvlado in vodstvo, učitelje pa degradirati za brezpomembne statistične, ki pri šolstvu sploh nimajo besede.

Naj govori namesto mene J. Tews iz Berlina:

Die notwendige Ausgestaltung des Fortbildungsschulwesens in Deutschland: »Die Hineinziehung der gesamten männlichen und weiblichen Jugend in die Fortbildungsschule, die äußere Ausdehnung derselben, die finanziellen Widerstände gehen einer befriedigenden Lösung entgegen. Schwieriger sind die Aufgaben, die in bezug auf die innere Ausgestaltung der Fortbildungsschule zu lösen sind, denn hier beginnt der Kampf mit den Vertretern jener Gebiete, die die gesamte Jugendziehung als ihr Monopol betrachten, an dem sie prinzipiell auch dann festhalten, wenn sie ganz außerstande sind, es selbst auszuüben. Der inneren Entwicklung steht wie im Volksschulwesen die kirchlich überlieferte und in Kirche und Kultusministerium organisierte Bildungs- und Erziehungsauffassung entgegen.«

Tudi pri nas je pričakovati takih ovir, morda še v večji meri. Kakor hitro postane konfesionalni in strankarski moment glavna naloga kmetiško nadaljevalne šole, duhovščini posebno v vzgojnem oziru kakor upravi dan neomejen vpliv, smo za eno institucijo bogatejši, katere rentabiliteta bo hiralna na izgrešenem namenu kakor toliko drugih.

Sklepam z besedami J. Tews: »Die Jugend darf nirgends in der Schule als politisches Freiwild gelten, sie muß in der Fortbildungsschule allen politischen Freibeuten entzogen werden, sie hat nur eine Aufgabe: zu wachsen und zu werden, ihre aufnehmenden und gestaltenden Kräfte zu erhöhen. Nur solcher Jugend gehört die Zukunft und die Völker werden einmal in dem Maße vollwertigen Ersatz haben, je rücksichtsloser sie allen die Jugend vergiftenden, die ernste Erziehungsarbeit, sowohl wie die Jugendfreude störenden politischen Raubrittern das Handwerk legen.«

Iz naše organizacije.

Štatersko.

Šmarsko-rogasško učiteljsko društvo zboruje dne 2. februarja 1913. ob polu 11. predpoldne v deški šoli v Šmarji.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. »Vzgojni smotri po potrebi časa«, predava tovariš Fiere.
4. Poročilo tajnika in blagajnika.
5. Volitve.
6. Slučajnosti.

Učiteljsko društvo za laški okraj* je imelo svoj občni zbor v ponedeljek, dne 6. t. m., v šoli na Zidanem mostu. Ker je bilo ugodno vreme, je bila tudi udeležba prav dovoljna; osebno tovariši in tovarišice iz Trbovelj so se mnogoštevilno odzvali svoji stanovski dolžnosti. Pokazali so, da vedo ceniti organizacijo lastnih moči. Posledica dobre udeležbe je bila, da je nad triurno zborovanje poteklo v prav živahnem razgovoru in stvarnih debatah o naših stanovskih in šolskih težnjah. — Obilo burne pohvale so izzvala podajanja tov. tajnika, kakor tudi tov. poročevalca o temi: »Učitelj na deželi in učitelj v mestu«. Dokazoval je s spretno besedo na podlagi več primerov slabo stališče učitelja na deželi proti onemu v mestih. — Izvoljen je bil zopet dosedanjí odbor; ker se je tajnik tov. Fr. Lebar odpovedal svojemur poslu, je prevzel ta posel tov. Vitko Jurko. — Po sklepu, da se hočemo zbrati zopet k zborovanju 2. marca t. l. na Zidanem mostu, 1. majnika t. l. pa v Trbovljah, je zaključil tovariš predsednik dobro uspešno zborovanje.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo 6. januarja dobro obiskan občni zbor. Predsednik je želel učiteljstvu srečnejše novo leto, da bi nam v njem ne bil dar zopet klofuta. Spominjal se je umrlega člana, blagega tov. Iv. Košutnika, tov. Petriček in Pristovšek, urmlih prof. Orožna in Koprivnika — vzornih naših učiteljev, ki sta vzgojila, celo generacijo slovenskih učiteljev. — K zopetnemu imenovanju je čestital predsednik imenom društva g. nadzorniku Jos. Supaneku, za kar se je gospod nadzornik zahvalil in želel učiteljstvu veselo novo leto.

Došla sta dopisa Zveze, zadevajoč plačevanje prispevkov — in Zaveze glede pevskega zbora o priliki Zavezinega zborovanja v Ljubljani. Zadeva s povestjo »Preslepljeni in otihi« se prepusti Zavezi. Posamezna društva in posamezniki lahko ostanejo v takih aferah osamljeni in vsak svojih misli. Imamo izveleč vseh društev v Zavezi, ki je ravno za to tu, da rešuje vprašanja, ki zadevajo celokupno slovensko učiteljstvo. — Iz poročil posnamemo: Društvo šteje 78 pravih, 2 častna (Gradišnik, Brezovnik) in 1 podpornega, imetja v denarju ima okroglo 300 K. — Iz predsednikovega poročila omenim, da se je spominjal udov, ki članarine niso plačali. Teh se ne smatra za člane in se društvo odveže vsake tovariške obveznosti do teh članov.

Na predlog tov. Šaha je bil izvoljen stari odbor: predsednik Fr. Brinar, podpredsednik Jos. Petriček, blagajnika ga. Brinarjeva, tajnik J. Sevnik, odborniki: L. Černe in A. Sivka. — Članarina ostane ista; za knjižnico se naroči kot lansko leto.

Predsednik je še podal razna pojasnila glede sestave letnih računov za krajne šolske svete in opozoril na Uradni list iz leta 1898., št. 32., 33., 34. — Na vprašanje glede olja proti prahu se je njega uporaba toplo priporočala.

Naslednje zborovanje je prvi četrtrek v sušcu.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo zboruje dne 6. februarja t. l. v Goriči ob 10. uri predpoldne v dvorani »Central-Bio«, ki jo je društvo lastnik g. J. Medved blagohotno brezplačno prepustil. Dnevni red: 1. »Geološki izprehodi po Goriškem« s krajinskimi in geološkimi podobami s skiptikom, predava g. prof. Ferdinand Seidl, 2. Predlogi. — Zaradi zanimivega in važnega predavanja pričakuje polnoštevilne udeležbe odbor.

Književnost in umetnost.

»Matica Slovenska« je razposlala letos 6 knjig svojim članom. Iz »Letopisa« posnamemo sledeče podatke splošnega značaja. Predsednik je bil dr. Fr. Ilešič. »Matica« je preživela lani svojo osemindesetletno dobo. Vseh članov je bilo 1679 moških in 112 ženskih. Po stanu je največ učiteljev, profesorjev, trgovcev in duhovnikov. Zanimivo so nekatere sodbe iz občinstva o lanskim knjigah. Posebno proti narodnim pesmim je bilo precej odpora, kakor tudi znanstvene knjige nasploh niso posebno priljubljene. Precej obširno poročilo poda dr. Ilešič o izgo-

* Po neljubi pomoti zakasnelo.

Uredn.

vorjavi I in v. Premoženje »Mat. Slov.« je znašalo, kakor kaže račun koncem leta 1912., 119.984 K in se je od leta 1910. zmanjšalo za 207 K in 10 v. Dohodkov je bilo za leto 1912. 37.076 K, katerim stojijo stroški v skoro enaki višini nasproti. Društvene knjige za leto 1912. stanejo 16.300 K. Dolgo obetani zemljevid »Slovenske zemlje« menda vendar izide letošnjo pomlad.

Jako zanimiv je letos »Slovenski Ilustrovani Tednik«. Zadnja, t. j. 3. številka priložuje 14 slik, poročila o mirovnih pogajanjih v Londonu, o grško vzhodnem potiarhu Joahima III. v Cargradu itd. Posebno zanimive in poučne so razprave »Od Berlina do Londona« (o berlinskem 1878 in o londonskem 1913 kongresu), »Iz čarobnih kuhinj moderne vojne« (s 4 slikami, kako izdelujejo moderno orožje: granate, šrapnele itd.) in »Kaj je vzrok turškega poraza?« »Slovenski Ilustrovani Tednik« si je pridobil kot sodružnike moči prve vrste. V 1. številki t. l. je priložil n. pr. sestavek slavnega ruskega vojne pisatelja Nemiroviča Dančenkova; v 2. številki izpod peresa župnika Šegula življenjepis prof. Bezenška, ki živi v Sofiji na Bolgarskem; v 3. številki bolgarskega pisatelja Sp. Konstantinova in Bezenška; jedernato pisano črtico »Doktorjev dolg« od Vlad. Levstika itd. — Sodelovanje so obljubili »Slov. Ilust. Tednik« priznani pisatelji in umetniki, tako da bo lahko zadovoljil čitatele, ki žele dobrega zanimivega čtiva. Zahtevajte »Slovenski Ilustrovani Tednik« povsod ter si ga naročite!

»Zovneček« objavlja v 1. letošnji številki to-le bogato in izbrano vsebino: 1. Branko Brankovič: Sred' polja čisto sama... 2. Prosinec. Vinjeta. 3. Ivo Trošt: Junaški jezdec. 4. Tone Rakovač: Materij. Pesem. 5. Slika. 6. Sorin: Moji prijatelji. 7. Ivo Trošt: Tečni ogel kruha. 8. Branko Brankovič: Pozimi. Pesem. 9. Josip Stare: Slovenska zadruga, plemo in narod. 10. L. O.: Spomenik cesarice Elizabete v Trstu (s podobo). 11. Iva: Mala nagajivka (s podobo). 12. Cvetko Gorjančev: Pri slikarju. 13. Tone Rakovač: O pravljici. Pesem. 14. Branko Brankovič: Fantovska pesem. Pesem. 15. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Mladinar. — Kofiček gospoda Doropoljskega. — V štirinajsto leto.

»Časopis« Zgodovinskega društva v Mariboru ima l. 1912. to-le vsebino: I. Razprave: Kovačič Fr. dr.: Vitezi Pesničarji. Kidrič Fr. dr.: Oblega Sigeta v sodobnem hrvaškem opisu. Dolenc Metod dr.: Postanek in pomen inštrukcij za krvna sodišča na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem. Pintar L.: Vujšiniesteti. Pintar L.: Prinet. — II. Mala izvestja: Kotnik Fr. dr.: Koroške narodne črtice. III. Trstenjak Al.: Slovenski robotni patent cesarice Marije Terezije z dne 5. grudnia 1778 za Štajersko. Stegenšek Avg. dr.: Nov vir za zgodovino skakačev. — III. Književna poročila: Gruden Josip dr.: Zgodovina slovenskega naroda. II. Dr. Fr. Kovačič. Ortner Max dr.: Register der geschichtlichen Aufsätze der Carinthia (1811—1910). Dr. Fr. Kotnik. Kos Fr. dr.: Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku. Tretja knjiga (1001—1100). M. Ljubša. — IV. Društvena poročila. — V. Nekrolog: Murko M. dr.: † Karel Strekelj. — VI. Imenik društvenikov leta 1912. — Redni udje »Zgod. dr.« dobivajo »Časopis« brezplačno, cena za neude je 6 K na leto.

»Slovan«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. — Najnovejša številka »Slovana«, ki je pravkar izšla, se odlikuje po svojih ilustracijah; umetniške visoke vrednosti sta proizvoda Račkoga »Licemerja« (hinavci) in »Pred vrati smrti«; aktualne pa so vse ostale slike, ki nam prikazujejo zgodovinske znamenite kraje Kosovega Polja, tako cerkev Gračanico, kjer je nekdanj počival car Lazar, in visoke Dečane, ki o njih poje črnogorski kralj Nikita itd. Po humorističnem tonu se odlikuje obsežna pesnitev nadarjenega Andreja Laboda »Ples pri Jajci«. »Listek« izpolnjuje celo polo ter obsega obširneocene slovenskih in hrvaških literarnih del.

Jubilejska samopomoč.

64 članov ima še poravnati za zadnje slučaje smrti. Prosim, da v kratkem store svojo dolžnost. Dne 1. februarja t. l. prejmo člani položnice, da plačajo letnino 2 K

za l. 1913 in za upravne stroške 30 vin. po § 5 b.

Pri zborovanju okraj. učit. društev je dolžnost članov, da poagitrirajo za »Samopomoč«.

Sedaj je v društvu 245 članov; število se mora najmanj podvojiti.

Kdor hoče pristopiti v društvo »Samopomoč«, naj pošlje pristopno izjavo, v kateri naj označi ime, službeni značaj, rojstne date in bivališče; zraven naj priloži še zdravniško izpričevalo.

Pojasnila daje načelnik Ivan Schmeidek, učitelj v Krtni, pošta Dob pri Ljubljani.

Politiški pregled.

* Sklicanje državnega zbora. Listi poročajo, da bo poslanska zbornica imela prihodnjo sejo dne 27. t. m. To zasedanje bo kratko. Trajalo bo najdalje baje le do 7. februarja. V tem zasedanju bo imela zbornica edino nalogo rešiti mali finančni program, ki bo obsegal preuredbo osebno dohodninskega davka, davka na zganje, davek na tanieme, davek na avtomobile in mogoče tudi davek na užigalice.

* Narasčanje avstrijskih narodov. Kakor izkazuje zadnje ljudsko štetje v Avstriji, so posamezni avstrijski narodi v odstotkih tako - le narasli: Rumunov 19:12, Poljakov 16:64, Mažarov 15:32 (na račun Slovanov!), Srbohrvatov 10:11, Čehov 8:7, Nemcev 8:5, Italijanov 5:68, Slovencev 5:04 (v istini seveda več!), Rusinov pa 4:24.

* Pomnožitev naše artiljerije. Ker ustanove pri vseh 42 poljskih topničarskih polkih še peto baterijo, se ob miru poviša stanje topničarjev trajno za 168 častnikov, 4158 vojakov in 2058 konj, kar bo stalo vsako leto 3.500.000 K.

* Davek na užigalice. Načrt zakona glede obdačenja žveplenk obsega 21 točk. Druga točka pravi, da je treba plačati za vsako škaflico, kjer je 80 koščkov, 2 vinarja. Sploh za vsake 80 koščkov pridde davka 2 vinarja. Kdor sedaj prodaja užigalice, mora 14 dni po razglasitvi zakona to naznaniti pristojni oblasti. Kazen za neposlušnost je 400 do 1000 K. Združeni tvorničarji užigalic so seveda proti temu zakonu, ker bi pomenil ta davek prav občuten padec omenjene industrije.

* Novi predsednik francoske republike. V Versailles se je vršila redna volitev novega predsednika francoske republike. Po prvi volitvi ni dobil noben kandidat absolutne večine, zaradi česar se je morala volitev ponoviti. Pri drugi volitvi je bil izvoljen dosedanjí ministrski predsednik in minister za zunanje zadeve Rajm. Poincaré. Dobil je od 859 oddanih veljavnih glasov 483 glasov. — Poincaré je rodom iz Barle-Duc v Loreni in ima 52 let. S 25. letom je bil izvoljen že v parlament in je od takrat vedno deloval na političnem polju. Po svojem poklicu je bil odvetnik v Parizu. V zadnjem času smo se seznanili z njim posebno zaradi njegovega mirovnega govora, ki ga je imel v francoski zbornici pred londonskimi konferencami. Zato so se tudi odposlanci skoro vseh pogajajočih se držav oglasili na potu v London pri njem v Parizu.

* Nova ameriška naseljevalna postava. Odseka obeh severnoameriških zbornic sta se zedinila, da se predloži nova naseljevalna postava. V Ameriki se bodo smeli naseliti le, ki znajo v svojem domačem jeziku čitati. Vsak naseljenec bo moral plačati 5 dolarjev (dodaj 4) davka. Ladje, ki prevažajo izseljence, bodo spremljali ameriški zdravniki, nadzorniki in strežnice, ki jih bo imenovala ameriška vlada.

Kranjske vesti.

—r— Umrl je v Ljubljani Ivan Murnik, bivši tajnik trgovske in obrtne zbornice Kranjske. Rojen je bil leta 1839. na Otoku pri Radovljici. Po dovršenih študijah prava je stopil v odvetniško prakso k odvetniku dr. Lovru Tomanu, ki je imel tedaj svojo pisarno v Radovljici. Ko se je dr. Toman preselil v Ljubljano, je šel tudi Murnik z njim. Dr. Lovro Toman je bil obenem tudi tajnik trgovske in obrtne zbornice. In ko je l. 1870. v Rodanu pri Dunaju umrl dr. Toman, je postal Murnik tajnik trgovske in obrtne zbornice, katero službo je opravljal do svojega težkega obolenja l. 1907. Komaj 30 let star je